

A photograph of three young children in winter attire standing next to a tree trunk. The child in the center is wearing a white knit hat and a pink floral winter jacket. The child on the left is wearing a white hat with a pattern and a pink jacket. The child on the right is wearing a patterned hat and a pink jacket. They are all looking towards the camera.

Lapsiasiavaltuutetun pyöreän pöydän keskustelu inklusiosta ja lapsen oikeuksista - johdanto aiheeseen

9.12.2025

Katja Mettinen
Ylitarkastaja
Lapsiasiavaltuutetun toimisto

LAPSIASIAVALTUUTETTU
BARNOMBUDSMANNEN

Lapsen oikeus koulutukseen

- Jokaisen lapsen oikeus kehittymiseen ja koulutukseen on keskeisimpiä perus- ja ihmisoikeuksia.
- Lisäksi ihmisoikeussopimuksissa on artikloja, jotka painottavat ja täydentävät haavoittuvassa asemassa olevien lapsiryhmien oikeuksia.
 - LOS artikla 23: vammaisten lasten oikeudet mm. koulutukseen.
 - Vammaisyleissopimuksen (CRPD) artikla 24: oikeus inklusiiviseen opetukseen ja kohtuulliset mukautukset.

Lapsen oikeus inklusiiviseen koulutukseen, lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti nro 9

- Inklusion toteuttamistavan ja sen muodon tulee lähteä lapsen yksilöllisistä oppimistarpeista.
- Inklusiivinen opetus
 - Arvot, periaatteet ja käytännöt, joilla pyritään siihen, että kaikki oppilaat ja opiskelijat saavat mielekästä, tehokasta ja laadukasta opetusta.
 - Pyritään huomioimaan kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden moninaiset oppimisolosuhteet ja -vaatimukset, olivat he sitten vammaisia tai eivät.
 - Tavoitteeseen pääsemiseksi tarvitaan lasten erilaisuuden huomioon ottavia keinoja ja menetelmiä.
- Inklusiota ei tule nähdä vain vammaisten lasten sijoittamisena normaaliopetukseen ilman heidän erityistarpeidensa ja -ongelmiensa huomioimista.
- Ammattilaisten yhteistyön ja osaamisen merkitys.

Inklusiivinen koulutus, CDPR yleiskommentti nro 4

- Inklusio on ihmisoikeus, joka koskee sekä opetusta että yhteiskunnallista ja yhteisöllistä osallistumista.
- Inklusiivinen koulutus on keskeinen keino taata kaikille oppijoille, myös vammaisille, laadukas koulutus ja tehdä yhteiskunnista inklusiivisia, rauhanomaisia ja oikeudenmukaisia.
- Inklusiivinen koulutus on
 - Kaikkien oppijoiden perustavanlaatuinen ihmisoikeus.
 - Periaate, jolla arvostetaan kaikkia oppijoita.
 - Keino toteuttaa muita ihmisoikeuksia.
 - Tulos, joka saavutetaan sitoutumalla esteiden poistamiseen.

Inklusiivinen koulutus, CDPR yleiskommentti nro 4: onnistunut inkluusio

- ✓ koko järjestelmän kattava lähestymistapa
- ✓ koko koulutusympäristön kattava lähestymistapa
- ✓ yksilöllinen lähestymistapa
- ✓ opettajien tukeminen
- ✓ moninaisuuden kunnioittaminen ja arvostaminen
- ✓ oppimista tukeva ympäristö
- ✓ tehokkaiden siirtymien tukeminen
- ✓ kumppanuuksien tunnustaminen
- ✓ seurannan edellyttäminen

CDPR-komitean päätelmät Suomelle 2025

47. The Committee recommends that the State party, in close consultation and active involvement of persons with disabilities, through their representative organizations:

(a) **Transform the education system into an inclusive education system**, by, inter alia, implementing capacity building programs on the right to inclusive education of persons with disabilities, converting segregated education centers into support centers for inclusive education, reorienting the resources to support mainstream educational centers, ensuring the provision of reasonable accommodation for students

with disabilities, including individualized learning plans, and guaranteeing educational performance evaluations without discrimination; (b) **Improve training in educational settings on the rights of persons with disabilities and inclusive education**, expand the number of qualified teachers, increase the recruitment of teachers with disabilities and ensure they are provided with reasonable accommodation, including in the Åland Islands;

CDPR-komitean päätelmät Suomelle 2025

c) Ensure that the regulatory review of the Åland Islands education system is in line with the Convention, and allocate sufficient resources to ensure all students with disabilities can access, remain, and pursue their education on an equal basis with others;

(d) Review admissions procedures in higher education to ensure access for students with disabilities and that they can pursue

their professional training on an equal basis with other students, eliminate requirements restricting or limiting their academic training based on the student's disability, and ensure that student information systems and university websites are accessible, including for blind students and students with visual impairments.

Inklusiota vahvistavat lasten ja nuorten mielestä:

- ✓ tunne siitä, että kuuluu porukkaan ja yhteisöön (tervehditään, hyväksytään sellaisena kuin olet)
- ✓ Syrjintään ja kiusaamiseen puututaan
- ✓ Kuullaan ja otetaan todesta lasten ja nuorten näkemyksiä, ei ohiteta
- ✓ Yritetään ymmärtää vaikkei olisikaan yhteistä kieltä (monipuoliset kommunikoinnin muodot)
- ✓ Tuetaan, kun tarvitsee apua ja tukea (apuvälineet, tulkit, avustajat, ohjaajat)
- ✓ Huomataan myös vahvuudet

Lähteet:

Lapsiasiavaltuutetun Nuoret neuvonantajat –tapaamiset

<https://lapsiasia.fi/lasten-kuulemiset>

Vammaisuus ja lapsen oikeudet. Lapsen elämää vamman kanssa.

Lapsiasiavaltuutetun toimiston julkaisuja 2021:4.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-259-942-1>

YK:n yleissopimus lapsen oikeuksista

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060/19910060_2

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

https://www.finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/2016/20160027/20160027_2

YK:n lapsen oikeuksien komitean yleiskommentti CRC/C/GC/9.

YLEISKOMMENTTI NRO 9 (2006) Vammaisten lasten oikeudet.

<https://lapsiasia.fi/yleiskommentit>

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea

yleiskommentti CRPD/C/CG/4. Yleiskommentti nro 4 (2016)

oikeudesta inklusiiviseen koulutukseen:

https://bin.yhdistysavain.fi/1586428/qcqaQ0MLPA2lL8ffqKXV0_gpz1/CRPD-komitean%20yleiskommentti%204.pdf

YK:n vammaisten oikeuksien komitean loppupäätelmät ja

suositukset: <https://www.ihmisoikeuskeskus.fi/vammaisten-henkiloiden-oikeudet/crpd-komitea-suositukset/>

Kiitos

